

УДК 343.13:004

DOI <https://doi.org/10.32782/pyuv.v3.2022.20>**О. П. Метелев***orcid.org/0000-0003-2969-8388**доктор філософії у галузі права,**завідувач спеціальної кафедри**Інституту підготовки юридичних кадрів для Служби безпеки України
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого*

ОКРЕМІ ПРОБЛЕМИ ЦИФРОВІЗАЦІЇ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Постановка проблеми. Цифровізація – це не тільки логічний етап розвитку технологічної сфери життя суспільства, яка з кінця 20-го століття перетворилась з індустріальної в інформаційну, але й виклик до змін для всієї правової і соціально-політичної реальності.

Цифрові технології, беззаперечно змінили і юридичну освіту. Професійна та ефективна підготовка фахівців галузі знань «Право» зараз неможлива не лише без використання цифрових засобів, але й відбувається переважно у кібернетичному просторі – дистанційно. Причини об'єктивні і всім відомі – це вже кілька років пандемії COVID-19 у Світі і, звичайно, злочинна збройна агресія РФ проти нашої країни. Необхідність тривалого перебування в кібернетичному просторі, використання цифрових інструментів і технологій як у навчальному процесі, так і в професійній діяльності, вимагає від юристів розуміння правил і принципів існування цифрового світу, які значною мірою відрізняються звичного для нас матеріального та ідеального світів, тобто формування нової та незвичної для правників системи знань. Крім того, правники України вже мають ефективно використовувати у своїй діяльності інноваційні інформаційні бази та системи, що неможливо без хоча б концептуального розуміння основ їх роботи. Зокрема, це Єдиний реєстр досудового розслідування (далі – ЄРДР), Єдина судова інформаційно-телекомунікаційна система (далі – ЄСІТС), Інтегрована інформаційно-пошукова система Національної поліції України (ППС «АРМОР»), Система багатофункціонального електронного документообігу АСКОД, яка запроваджена в Національному антикорупційному бюро України (далі – НАБУ) з 2016 року.

Таким чином, основні поняття інформаційних технологій, електронних систем та комунікацій, основласної кібербезпеки, розуміння злочинності у кіберпросторі – це все необхідні знання та навички сучасного юриста, які потребують його уваги задля ефективного та повного опанування професією.

Огляд основних досліджень і публікацій. Окремі проблемні питання використання цифрової інформації та технологій у кримінальному провадженні, а також цифровізації криміналь-

ного процесу, досліджували такі вітчизняні вчені як: Н.М. Ахтирська, М.В. Багрій, В.В. Білоус, М.В. Бондаренко, Н.В. Глинська, І.В. Гловюк, Д.І. Клепка, І.О. Крицька, В.В. Луцик, Ю.Ю. Орлов, Т.О. Павлова, Т.В. Михальчук, Л.Р. Сердюк, В.І. Сліпченко, О.С. Старенький, В.С. Стефанюк, А.В. Столітній, Д.М. Цехан, С.С. Чернявський, О.В. Шамрай, А.В. Шило та інші науковці.

Незважаючи на широкий спектр досліджуваних проблем в цій галузі, багато концептуальних питань цифровізації кримінального процесу в Україні залишаються недостатньо опрацьованими. Зокрема, це стосується правильного та розумного використання юристами цифрових інструментів, розуміння ними базових принципів роботи інформаційного та кібернетичного просторів, без чого неможливе ефективне функціонування цифровізованого документообігу в кримінальному провадженні.

Мета статті. Спираючись на аналіз наукових публікацій та норм кримінального процесуального законодавства, дослідити деякі актуальні проблеми цифровізації кримінального процесу в контексті формування нової системи знань для юристів, необхідної в умовах поетапного впровадження електронного кримінального судочинства в Україні.

Виклад основного матеріалу. Як відомо, знання є найважливішою складовою змісту освіти, її ядром. На основі знань формуються вміння, навички, розумові і практичні дії. Знання ж наукові, як основа картини світу, від решти знань вирізняються ознаками загальності, перевіреності та стійкості, тобто такою глибиною опрацювання гіпотези, яка запобігає швидкому старінню знань.

У сучасних умовах ми зіткнулись із ситуацією, коли обґрунтований консерватизм юридичної науки, зокрема доказового права, науки кримінального процесу, зустрічається з об'єктивною реальністю швидкої зміни парадигми сприйняття навколишнього світу, в якому реальність все більше стає цифровою. Зміст, який ще кілька років назад вкладався в такі поняття як «комп'ютери», «документи», «докази», «інформаційний простір», «кіберпростір», «телекому-

нікаційна мережа» тощо – сьогодні вже не відповідають дійсності. Так, наприклад, електронний документ кардинально відрізняється від традиційного документу не тільки за формою відображення інформації, але й за самою сутністю. Цілком очевидно, що якщо відірвати частину аркушу паперу – документ не загубить свого доказового значення, проте, втрата частини файлу цифрового (електронного) документу, призведе до його повного знищення. Комп'ютери, які раніше були єдиним інструментом вводу, виводу та відображення цифрової інформації, сьогодні лише маленька частина цифрових «гаджетів». Цифрові докази за своєю природою вже мають всі ознаки окремого виду доказів у кримінальному процесі. Так, А.В. Скрипник справедливо зазначає, що «на підтримку заслуговує виділення окремого процесуального джерела доказів – цифрових доказів, через подвійну (гібридну) природу носія цифрової інформації (файлу) та наявність принципових відмінностей цифрових доказів як від документів, так і від речових доказів за низкою ключових параметрів (характер зв'язку з носієм, механізм формування, спосіб сприйняття, середовище існування)» [1, с. 228]. Межі інформаційного та кібернетичного просторів стають «розмитими» і незабаром, з урахуванням того, що все більше даних зберігаються у «хмарних» сховищах та в мережі Інтернет, вони скоро мають об'єднатись.

На вимогу часу і запиту інформаційного суспільства, судочинство в Україні теж невідвратно поступово змінюється. Так, ще наприкінці 2017 року набули чинності зміни до процесуального законодавства (Господарського процесуального кодексу України (далі – ГПК), Цивільного процесуального кодексу України (далі – ЦПК), Кодексу адміністративного судочинства України (далі – КАСУ) тощо), де інноваційним стало запровадження ідеї «електронного суду», шляхом розбудови Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи (далі – ЄСІТС). Загальний концепт розвитку електронного судочинства, його інтегрування у національну інфраструктуру електронного врядування, з урахуванням світових стандартів у сфері інформаційних технологій, визначений у Стратегії розвитку системи правосуддя та конституційного судочинства на 2021–2023 роки, затвердженої Указом Президента України від 11 червня 2021 року № 231/2021 [2]. У рамках реалізації цієї Стратегії 26 травня 2021 року набув чинності Закон України № 1416-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення поетапного впровадження Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи» [3]. Згодом, Вища Рада правосуддя своїм рішенням від 17.08.2021 № 1845/0/15-21 затвердила Положення про порядок функціонування окремих підсистем Єди-

ної судової інформаційно-телекомунікаційної системи, яке остаточно набрало чинності зовсім недавно, 01 вересня 2022 року, у зв'язку з налагодженням функціонування підсистеми автоматизованого розподілу справ у складі ЄСІТС [4; 5]. В свою чергу, 16 червня 2021 року, як відповідь на необхідність удосконалення порядку кримінального провадження та запровадження інформатизації процесуальної діяльності прокурорів, слідчих, детективів тощо, Верховна Рада України ухвалила Закон № 1498-IX «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо запровадження інформаційно-телекомунікаційної системи досудового розслідування» [6]. Цей Закон мав на меті поетапну цифровізацію документообігу в кримінальному провадженні та повну відмову від паперового провадження на стадіях досудового розслідування та розгляду справи в суді (так звана «система eCase»). «Перехід до eCase – це революційна подія в системі кримінального правосуддя України. Вона забезпечує новий рівень прозорості й ефективності кримінального судочинства та відповідає стратегії цифровізації уряду України», – сказала Ека Ткешелашвілі, керівник програми Антикорупційної ініціативи Європейського Союзу (EUACI). За словами Е. Ткешелашвілі, аналогічний досвід держав Європейського Союзу показує обнадійливі результати: цифровізація змінює спосіб мислення співробітників правоохоронних і судових органів, у десять разів підвищує ефективність їхньої діяльності та посилює співпрацю [7].

Поки реалізація положень цього Закону, в умовах воєнного стану та російської збройної агресії проти України, здійснюється досить повільно і ще потребує розробки та впровадження низки підзаконних нормативно-правових актів щодо технічної складової роботи інформаційно-телекомунікаційної системи досудового розслідування, однак сама система (як вже зазначалось) вже розроблена і діє між НАБУ, Спеціалізованою антикорупційною прокуратурою (далі – САП) та Вищим антикорупційним судом України. Так, 16 грудня 2021 року детективи НАБУ і САП зареєстрували перше кримінальне провадження в системі електронного кримінального провадження eCase. Це ознаменувало нову віху розвитку кримінальної юстиції в Україні та засвідчило невідворотність її цифровізації [8].

Водночас, запровадження цифрових інновацій вносять відповідні зміни у понятійно-категоріальний апарат кримінальної процесуальної науки. В той же час, система законодавства, як основна юридична форма права, має відповідати ознакам узгодженості та понятійної (термінологічної) єдності. І особливо актуально ця проблема постає на фоні поетапної цифровізації кримінального судочинства.

Аналіз норм Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК) та останніх його законодавчих новацій показали, що з термінологічною єдністю в Кодексі, в частині, що стосується інформаційних технологій, є певні проблеми, які потребують не тільки наукової дискусії, але й змін. Зокрема, потребує узгодження термінологія щодо цифрових пристроїв, систем та мереж, деякі з яких вже застаріли (як, наприклад, «комп'ютерні дані»), дублюють один одного («електронна інформаційна система» і «інформаційно-комунікаційна система», «комп'ютерна система» і «інформаційна система», «електронна комунікаційна мережа» і «комп'ютерна мережа»), або вживаються не в тому контексті («комп'ютерні дані» замість «цифрові (електронні) дані») тощо.

Так, 15 березня 2022 року Верховною Радою України був прийнятий Закон України «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України та Закону України «Про електронні комунікації» щодо підвищення ефективності досудового розслідування «за гарячими слідами» та протидії кібератакам» за № 2137-IX, з метою «забезпечення можливості термінового отримання органом досудового розслідування даних про електронні комунікації, які не містять змісту таких комунікацій, в спеціальному порядку проведення слідчої (розшукової) дії отримання інформації щодо електронних комунікацій за постановою слідчого, прокурора» [9]. Цим Законом в КПК запроваджується нова слідча (розшукова) дія (далі – СРД) – зняття показань технічних приладів та технічних засобів, що мають функції фото-, кінозйомки, відеозапису, чи засобів фото-, кінозйомки, відеозапису (ст. 245-1 КПК) [10].

Законодавець пояснює прийняття цього Закону тим, що «в КПК України досі не імplementовано жодного із спеціально передбачених у Конвенції про кіберзлочинність тимчасових заходів, спрямованих на ефективну міжнародну співпрацю щодо протидії кіберзлочинності» [11].

Зауважимо, що проведення досудового слідства в умовах воєнного стану і війни з РФ, активне залучення міжнародних спеціалістів (експертів, криміналістів) для розслідування злочинів російських окупантів, які мали цифрові сліди (фото, відео, трафік мережевих з'єднань тощо), або для здійснення яких використовувалась цифрова техніка та електронні комунікації, звичайно потребує оперативного збирання та вилучення доказових відомостей у цифровій формі в інтересах кримінальних проваджень.

Водночас, при внесенні змін у КПК, які безпосередньо стосуються кіберзлочинності і доказових відомостей у цифровій (електронній) формі, хотілося щоб законодавець був послідовним і, все ж таки, вирішив проблематику цифрових (електронних) доказів. Так, ще у 2017 році в трьох процесу-

альних кодексах: ГПК, ЦПК та КАСУ, з'явилась нова категорія – електронні докази. Під електронними доказами законодавцем розуміється інформація в електронній (цифровій) формі, що містить дані про обставини, що мають значення для справи, зокрема, електронні документи (в тому числі текстові документи, графічні зображення, плани, фотографії, відео- та звукозаписи тощо), веб-сайти (сторінки), текстові, мультимедійні та голосові повідомлення, метадані, бази даних та інші дані в електронній формі (ст. 96 ГПК, ст. 100 ЦПК, ст. 99 КАСУ відповідно) [12, 13, 14]. Проте, у КПК і в Кодексі України про адміністративні правопорушення їх визначення досі відсутнє.

З об'єктивних причин, не став виключенням і Закон України «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України та Закону України «Про електронні комунікації» щодо підвищення ефективності досудового розслідування «за гарячими слідами» та протидії кібератакам». Зрозуміло, що в умовах воєнного стану внесення суттєвих змін до таких системоутворюючих законодавчих актів як КПК досить проблематичне. Тому, законодавець, виходячи із нагальної необхідності забезпечення повного та неупередженого розслідування кримінальних проваджень, поки обмежився даними змінами, закріпленими у цьому Законі, деякі з яких мають дискусійний характер.

Зокрема, Законом України № 2137-IX від 15.03.2022 в КПК внесені наступні зміни: слова «електронні дані (система)» майже скрізь замінено словами «комп'ютерні дані (система)». На наш погляд, внесення таких змін не доцільно. По-перше, комп'ютерні дані – це лише окрема частина електронних даних. Словосполучення «комп'ютерні дані» запозичене із Конвенції про кіберзлочинність від 21.11.2001, де під «комп'ютерними даними» розуміється – будь-яке представлення фактів, інформації або концепцій у формі, яка є придатною для обробки у комп'ютерній системі, включаючи програму, яка є придатною для того, щоб спричинити виконання певної функції комп'ютерною системою [15]. Оскільки у 2000-х роках вся обробка цифрової (електронної) інформації здійснювалась на комп'ютерах, саме тому термін «комп'ютерні дані» охоплював всі цифрові (електронні) дані. По-друге, зараз цифрова інформація циркулює не тільки в комп'ютерах і комп'ютерних системах. Частиною електронних комунікаційних мереж та електронних інформаційних систем наразі є комп'ютери, планшети, смартфони, смарт годинники, GPS-трекери, модеми, маршрутизатори, побутова техніка і т.п. В свою чергу, словосполучення «електронні дані» використовується у ст. 1 Закону України «Про електронні довірчі послуги». Згідно його положень «електронні дані – це будь-яка інформація в електронній формі» [16]. Також, термін «дані»

вживається у п. 20 ст. 2 Закону України «Про електронні комунікації», під якими розуміється інформація у формі, придатній для автоматизованої обробки її засобами обчислювальної техніки, технічними та програмними засобами [17].

В той же час, законодавець у наступному пункті змін до ст. 99 КПК зазначає, що «комп'ютерні системи» – це не всі цифрові (електронні) системи, а є ще електронні комунікаційні системи, інформаційно-комунікаційні системи (в Законі № 2137-IX від 15.03.2022 зазначається: частину четверту ст. 99 після слів «копії інформації» доповнити словами «у тому числі комп'ютерних даних», а слова «телекомунікаційних системах, інформаційно-телекомунікаційних системах» замінити словами «електронних комунікаційних системах, інформаційно-комунікаційних системах, комп'ютерних системах»).

При цьому, згідно Конвенції про кіберзлочинність термін «комп'ютерна система» означає будь-який пристрій або групу взаємно поєднаних або пов'язаних пристроїв, один чи більш з яких, відповідно до певної програми, виконує автоматичну обробку даних [15].

Таким чином, цим терміном охоплювались всі електронні і інформаційно-комунікаційні системи. По суті, комп'ютерна система – це складова частина інформаційної (автоматизованої) системи. До того ж, в Законі вже зазначено «електронних інформаційних систем або їх частин», а частина системи – це окремий пристрій обробки інформації, електронно-обчислювальна машина (ЕОМ) – тобто комп'ютер.

Необхідно розуміти, що самі по собі дані (комп'ютерні чи електронні) не можуть бути документами. Ці дані не можуть існувати окремо від матеріального носія інформації (жорсткого диску, флеш-носія і т.п.) на якому вони зафіксовані. Тобто, документами необхідно вважати не відомості (дані), а носії інформації у різних формах, на яких ці дані зафіксовані.

У зв'язку з вищевикладеним, пропонується п. 1 ч. 2 ст. 99 КПК сформулювати у такій редакції: «До документів, за умови наявності в них відомостей, передбачених частиною першою цієї статті, можуть належати: 1) матеріали фотозйомки, звукозапису, відеозапису та інші носії інформації (у тому числі цифрові (електронні))».

Також, ч. 4 ст. 99 КПК пропонуємо викласти у наступній редакції: «Дублікат документа (документ, виготовлений таким самим способом, як і його оригінал), а також копії інформації, у тому числі цифрових (електронних) даних, що містяться в електронних інформаційних системах, електронних комунікаційних мережах та їх невід'ємних частинах, виготовлені та зафіксовані на цифрових (електронних) носіях інформації слідчим, прокурором із залученням спеціаліста, визнаються судом як оригінал документа».

Висновок. Глобальна інформатизація суспільства, перехід злочинності у кіберпростір та використання цифрових технологій і засобів у злочинних цілях, пандемія COVID-19 та збройна агресія з боку рф «оголили» питання і зробили нагальними питання цифровізації кримінального процесу. Водночас, швидкі інноваційні зміни в понятійно-категоріальному апараті кримінальної процесуальної науки, призвели до певних проблем узгодженості та понятійної (термінологічної) єдності системи законодавства. Для вирішення деяких із них запропоновані відповідні зміни у КПК. Отже, правильне та розумне використання цифрових інструментів, розуміння базових принципів роботи інформаційного та кібернетичного просторів, основи власної кібербезпеки та сутності кіберзлочинності – це, на нашу думку, вимоги сьогодення для юриста ХХІ століття.

Література

1. Скрипник А.В. Використання цифрової інформації в кримінальному процесуальному доказуванні: монографія. Харків: Право, 2022. 408 с.
2. Про Стратегію розвитку системи правосуддя та конституційного судочинства на 2021–2023 роки: затверджена Указом Президента України від 11.06.2021 № 231/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/231/2021> (дата звернення 27.09.2022).
3. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення поетапного впровадження Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи: Закон України від 27.04.2021 року № 1416-IX URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1416-IX> (дата звернення 27.09.2022).
4. Положення про порядок функціонування окремих підсистем (модулів) Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи: затверджено Рішенням Вищої ради правосуддя від 17.08.2021 № 1845/0/15-21. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1845910-21#n22> (дата звернення 28.09.2022).
5. Зміни до Положення про порядок функціонування окремих підсистем (модулів) Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи: затверджено Рішенням Вищої ради правосуддя від 25.01.2022 № 83/0/15-22. URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v083_910-22#n18 (дата звернення 28.09.2022).
6. Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо запровадження інформаційно-телекомунікаційної системи досудового розслідування: Закон України від 01.06.2021 № 1498-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1498-20> (дата звернення 26.09.2022).
7. Цифровізація кримінального провадження: Україна ухвалила закон, розроблений за підтримки ЄС. URL: <https://euneighbourseast.eu/uk/news/latest-news/cyfrovisacziya-kryminalnogo-provadhennya-ukrayina-uhvalyla-zakon-rozroblenyj-za-pidtrymku-yes/>. (дата звернення 26.09.2022).
8. НАБУ та САП зареєстрували перше кримінальне провадження в системі eCase. URL: <https://nabu.gov.ua/novyny/nabu-ta-sap-zareyestruvaly-pershe-kryminalne-provadhennya-v-systemi-ecase> (дата звернення 26.09.2022).
9. Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України та Закону України «Про електронні комунікації» щодо підвищення ефективності

досудового розслідування «за гарячими слідами» та протидії кібератакам»: Закон України від 15.03.2022 № 2137-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2137-20> (дата звернення 29.09.2022).

10. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651-VI. Редакція від 10.09.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text> (дата звернення: 28.09.2022).

11. Пояснювальна записка до проекту Закону України «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо підвищення ефективності досудового розслідування за «гарячими слідами» та протидії кібератакам» від 13.03.2022. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?pf3516=7148&skl=10 (дата звернення: 28.09.2022).

12. Господарський процесуальний кодекс України: Закон України від 06.11.1991 № 1798-XII (редакція від 07.05.2022). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12> (дата звернення: 22.09.2022).

13. Цивільний процесуальний кодекс України: Закон України від 18.03.2004 № 1618-IV (редакція від 07.08.2022). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15> (дата звернення: 23.09.2022).

14. Кодекс адміністративного судочинства України: Закон України від 06.07.2005 № 2747-IV (редакція від 16.08.2022). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15> (дата звернення: 24.09.2022).

15. Про кіберзлочинність: Конвенція Ради Європи, ратифікована Законом України від 07.09.2005 року № 2824-IV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_575 (дата звернення: 21.09.2022).

16. Про електронні довірчі послуги: Закон України від 05.10.2017 № 2155-VIII (редакція від 01.08.2022). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19> (дата звернення: 27.09.2022).

17. Про електронні комунікації: Закон України від 16.12.2020 № 1089-IX (редакція від 03.08.2022). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1089-20> (дата звернення: 22.08.2022).

Анотація

Метелев О. П. Окремі проблеми цифровізації у кримінальному процесі. – Стаття.

В даній статті спираючись на аналіз наукових публікацій та норм кримінального процесуального законодавства, досліджуються актуальні проблеми цифровізації у кримінальному процесі. Аналізуються норми Кримінального процесуального кодексу України стосовно запровадження цифрових інновацій у кримінальний процес, інформаційно-телекомунікаційних систем та нових слідчих розшукових дій. Робиться висновок, що в систему законодавства, як основну юридичну форму права, яка має відповідати ознакам узгодженості та понятійної (термінологічної) єдності, поетапна цифровізація вносить суттєві зміни у понятійно-категоріальний апарат кримінальної процесуальної науки. Водночас, із термінологічною єдністю в частині, що стосується інформаційних технологій, в Кодексі є певні проблеми, які потребують опрацювання та вирішення. Автором зазначається, що потребує узгодження термінології щодо цифрових пристроїв, систем та мереж. Деякі словосполучення вже застарілі (такі як «комп'ютерні дані»), деякі дублюють один одне («електронна інформаційна система» і «інформацій-

но-комунікаційна система», «комп'ютерна система» і «інформаційна система», «електронна комунікаційна мережа» і «комп'ютерна мережа»), або вживаються не в тому контексті («комп'ютерні дані» замість «цифрові (електронні) дані») тощо. В статті автором сформульовані пропозиції до змін у кримінальне процесуальне законодавство, які мають вирішити проблему термінологічної неузгодженості. Також, автором робиться висновок, що глобальна інформатизація суспільства, перехід злочинності у кіберпростір та використання цифрових технологій і засобів у злочинних цілях, актуалізували цифровізацію кримінального процесу. Наголошується на необхідності, в сучасних умовах, правильного та розумного використання юристами цифрових інструментів, розуміння ними базових принципів роботи інформаційного та кібернетичного просторів, сутності кіберзлочинності та основ власної кібербезпеки.

Ключові слова: цифровізація, кримінальний процес, інформаційна система, цифрові докази.

Summary

Meteliev O. P. Some issues of digitalization process in criminal proceedings. – Article.

Basing on the analysis of several scientific works and norms of criminal and procedural law, the given article studies some current problems of digitalization process in criminal proceedings. It also analyses the norms outlined in Criminal and Procedural Code of Ukraine related to introducing digital innovations to criminal proceedings, as well as information and telecommunication systems and new kinds of investigative measures. It has been concluded, that the legislative system as the basic legal type of law, which is supposed to be unified and have a comprehensive conceptual (terminological) apparatus, is facing significant changes of the conceptual and categorical apparatus of the criminal proceedings science due to gradual digitalization process. Meanwhile, the part of the Code related to information technologies is terminologically unified, there are still some problems which are to be considered and tackled.

The author of the article emphasizes the necessity to align the terminology concerning digital devices, systems and networks, as some terms are out-of-date (“computer data”, for instance), some are overlapping (“electronic information system” and “information communication system”; “computer system” and “information system”; “electronic communication network” and “computer network”), or they are used in the wrong context (“computer data” instead of “digital (electronic) data”) etc. The author offers some changes to criminal proceedings legislation which will allow solving the problem of terminological misalignment.

It has also been concluded that global informatization of the society, transition of crime into cyber space and the wide use of digital technologies for criminal purposes make the digitalization of criminal proceedings vital. Under the current circumstances, it is necessary to promote the appropriate and reasonable use of digital tools by lawyers, to raise their awareness of basic principles of information and cyber space, cyber crime essence as well as principles of their own cyber security.

Key words: digitalization, criminal proceedings, information system, digital evidence.